

Hálvhjartað fullveldi á pappírnum

Oddagrein

TAÐ komandi árið verður rættiliga spennandi politiskt. Serliga í spurninginum um ríkisrættarligu stöðu okkara: - Hvussu fara samráðingarnar at ganga, hvat verður innihaldið og hvussu megnar landsstýrið at fáa flest móguligar flokkar við.

TEY, sum kenna nýggju politisku søguna, vita, at Fólkaflokkurin hevur verið ein svík-ur í øllum sjálvstýrismálum - líka frá 1946 og til í áttatiárunum. Tað, at fólkaflokkurin ikki vildi viðgera uppskotið hjá landsstýr-inum í hesi vikuni, er helst aftur eitt dømi um, at Fólkaflokkurin tekur bara hálvhjartað undir við ætlanini um føroyskt fullveldi.

ØLL, sum eru tilvitað um ríkisrættarligu stöðuna, serliga við atliti til gongdina seinastu árin, ásanna, at neyðugt er við grundleggjandi broytingum. Spurningur um, hvat spjaldur verður sett á, skuldi ikki verið so týðningarmikil. Nú stendur Tjóðveldisflokkurin fyri arbeiðnum, og tí er natúrligt, at ætlanin fær heitið fullveldi. Skipaði Javnaðarflokkurin fyri, hevði verkætlanin helst havt heitið sjálvstýrslóg. Men væntandi er, at just hesin spurningurin kann gerast avgerandi, tí tjóðskapar-spurningurin hevur altíð verið ein kenslu-spurningur.

MEIRI grundleggjandi er spurningurin afturímóti, hvussu innihaldið verður. Sambevrt uppskotinum, so verða bara fá mál yvirtikin í fyrstu atløgu. Afturímóti skal ein nýggjur sáttmáli greitt siga, hvussu partarnir skulu virka saman, hvussu fíggarliga býtið verður og hvussu eitt fullveldi - ella einar sjálvstýrandi Føroyar - skal skipast.

SKULU vit menna okkum meiri sum ein tjóð, so mugu føroyingar byggja upp eina størri ábyrgdarkenslu. Tað kunnu tey flestu helst semjast um uttan sambandssinnaðir føroyingar. Tí er neyðugt - í stigum sjálvandi - at byggja Føroyar upp sum eina búskaparliga eind, so vit í størri mun kunnu klára okkum fíggarliga.

HENDA setning kann ein meiriluti í tinginum helst taka undir við, og fyri hesum er helst ein meiriluti í fólkinum. Men eitt má landsstýrissamgongan gera sær greitt, og tað er, at meiriluti er hvørki fyri loysing á lögtingi ella millum føroyskar veljarar. Og tí er týðningarmikið, um vit skulu koma víðari á sjálvstýrsléið, at flest móguligir flokkar taka undir við týðandi politiska arbeiðnum, sum er fyri stavni.

Sosialurin

Viðmerking:

Kvinnur:

Eiga í felag at menna kvinnur

Kvinna hvat fart tú frá samfelagnum? Fart tú tað tú hevur tørv á fyri at eksistera, halda tær uppi og trívast?

Samfelagið er karmurin um lívið hjá okkum menniskjum. Tað avger hvørji livikort eitt menniskja hevur og skal hava, fyri alla tíð. Eisini livikort hjá kvinnum og børnum. Tað er nevniliga upp til samfelagið, um tað velur, at nýta pening uppá at menna og styrkja kvinnur via arbeiði o.a., ella um tað velur at nýta peningin til okkurt annað „mandligt virksemi“, sum hermannaðryvi, atomvápn o.s.v. til destruktion av menniskjum. Pengar er tað nokk av. Tað er bara ein spurningur um hvussu menniskjan velur at brúka pengarnar.

Men eitt menniskja skal yvirvinna samfelagsreglarnar, hevur tað ofta nógvar pengar, móguliga við korruptión og lógloysisbrotssverk o.s.v., og kann sostatt gera hvat tað vil. Eisini stýra landinum.

Familjan er tað líta samfelagið, sum eksistentielt er ávirkad av tí stóra samfelagnum. Um tað stóra samfelagið útinnar líkasalu millum manna, so er familjan í vanda. Her serliga galdandi eksistensin hjá kvinnum.

Men í eini familju, t.v.s. í tí líta samfelagnum, burdi menniskjan fingið frið í sálina fyri betri at virka, trívast og mennast í tí stóra samfelagnum. Fyrr í Føroyum fekk fólk frið í sálina. Tað var ein harmoni millum kvinnu og mann, har tey deildust um at taka sær av børnunum, men tó við hvør sínari uppgávu. Tá var ein maður altíð klárur at verja kvinnuna frá vanda. Og hann kláraði uppgávuna til fuldnar. Kvinnan kendi seg tryggja hjá honum.

Í dag hava nógvar kvinnur ongan tryggileika í einum manni. Tað er heldur eingin harmoni millum kvinnuna og mannin. Kvinnan er sum oftast einsamøll um at halda „menniskjans eksistens“ uppi, meðan maðurin bert misbrúkar hana og livur sítt lív „I SUS OG DUS“. Eisini kann maður lata aðrar menn sleppa frammat kvinnuni og háða hana, særa hana, týna hana, ja, entá eisini at drepa hana. Hvar er maður í manni blivin av?

Møguleikar í samfelagnum

Hvørji móguleikar eru týðningarmiklir í einum samfelag, avhongur av eksistensgrundarlagnum hjá menniskjunum. Um eksistensurin er hóttur, so eru móguleikarnir ov fáir.

Eksistensurin hjá kvinnum er ógulliga hóttur um allan heimin, eisini í Føroyum. Nógvar kvinnur hava vana-ligt livgrundarlag, og nýðast tí fríviligt at selja sín kropp, fyri at geva sær sjálvari og børnunum mat í munin. Men mennirnir hava pengarnar. Eisini hava nógvar kvinnur ikki móguleika fyri, at vera sjálvbjargnar, men eru ístaðin tvungnar til at verða avhengingar av teirra monnum via samfelagsnormar, kultur og eisini fíggarliga. Eisini sjálfvitið um hann ger lívið hjá henni súrt og vandamikið.

Ótrúliga nógvar kvinnur verða víðfarnar ómenniskjast, beinleiðis uttan virðing og respekt. Tað er sum um maður bert vil eiga og ráða yvir kvinnu. Just sum smábørn fara við kettum.

Tað ger at nógvar kvinnur nýðast at fara frá manninum, fyri sjálvar at kunna liva og taka sær av børnunum. Tí er tað týðningarmikið, at kvinnur klára seg á stóði við menn, soleiðis at tær ikki bukkja undur „valdsmissnýtslu“ frá monnum. Í dag/er tað ikki lætt hjá kvinnum, uttan hjálp frá monnum, at klára seg á stóði við menn, serliga ikki tá ið tær hava fingið børn og móguliga eisini skulu verða einsamallar við børnunum. Tað er eitt stórt arbeiði hjá kvinnum, at fara frá monnum og fáa sær bústað, arbeiði, ansingarplass og pengar yvurhøvur. Kvinnur eru ótrúliga illa fyri, eisini í Føroyum.

Pengar

Tað er ótrúligt við pengum. Eitt deytt ting, men kortini so livandi. Pengar kunnu fáa eitt menniskja til at gera tað mest ótrúliga móti hvørjum øðrum, bert fyri at fáa meira pengar. Men eisini fyri at ligga á ella fara

út um lógarinnar mark, og tjena pengar har, serliga galdandi niðurbrótan av teimum minni sterku menniskjunum. Og har koma kvinnur og gentur inn í myndina.

Kvinnur og gentur, sum ikki hava pengar og arbeiðsmøguleikar á stóði við menn, eru tey stóru og løttu ofrini í samfelagnum. Og entá á ólógligan hátt. Tær verða tiknar, seldar, tvungnar og fongslaðar uttan grund inn í sex/týni og porno/film verðina kombinert við eina rúgvu av nakinkvinnu-myndum, bert tí kvinna er hon kyn.

Fyrr var handilsskipan av arbeiðarum, men í dag er skipanin broytt til handil av kvinnum og gentum uttan at nakar ger nakað alvorligt við tað. Hesin handil er so útpregadur, at lívið hjá kvinnum og gentum/barnalív er í stórum vanda. Nógvar kvinnur tora heldur ikki at fæða børn av bangilsí fyri at hennara børn skulu fella í deyðshendum hjá monnum.

Hvar eru dómsstólar og mannarættindaskipanir? Hava teir ikki latið aftur fyri sansum og fornufti, men liva sum óhemmað djór „instinktív í onskabens tjeneste“. „Fy den skom“ av manni ikki at gera nakað

fyrí at hjálpa kvinnum og gentum/børnum, sjálvt um tær so eru deyðar.

Kvinnumord sleppur maður gott frá í dag, eisini í Føroyum. Gævi djevulsins andar eta sálina upp hjá tílikum manni líka til hann sær seg sjálvan deyðan og doyri. Eyga fyri eyga. Hetta er motto hjá kvinnu.

Hjálp

Kvinnur nýðast at fáa hjálp, soleiðis at tær klára seg, men eisini soleiðis at menn verða steðgaðir í at oyðileggja kvinnur. Kvinnur eru simpelten ikki rustaðar til at hamla upp móti øllum tær verða útsettar fyri, heldur ikki tað hinar kvinnurnar verða útsettar fyri. Tað møðir eina kvinnu í eina djúpa kenslu av magt-asloysi, at hoyra, siggja og føla hvussu illa kvinnur verða víðfarnar um allan heimin. Kvinnur orka ikki, at berjast móti allari hesari óreinheit.

Tí er tað týðningarmikið, at vit í felag menna kvinnur og okkara børn, men sjálvsagt eisini menn. Tað skuldi ikki verið serliga dyrt fyri Føroyar við gott 45.000 í-búgvum at givið fólk gott arbeiði og nógvar mennandi móguleikar. Føroyar hava svansað í pengum til alt annað enn til menniskju. Men hvar er gleðin, hon er horvin. PIST VÆK.

Ann Dánelsen
 (Ann Rós)

Tøkk

Hjartans tøkk øll tit, sum á ymiskan hátt hava víst okkum samkenslu í sorgini tá kæra kona, mamma, vermma, omma og langomma okkara

ANNA NYBO

doyði og varð jarðað.

Takk til familju og kenningar, degn, prest, klokka, sangarar, berarar og gravarar, og tykkum øll, sum á ymiskan hátt hjálptu til við jarðarferðini.

Takk fyri blómur, kransar og gávur, uppringingar og brøv.

Takk til heimahjálpinu og heimasjúkrasystrar.

Familjunnar vegna

Hans Nybo, Borgar, Ásfríð, Poul Arni,
 Erhard, Marita, Erik og Mary v/familjum